సవతితల్లి

శ్రీమతి అరికెరేవుల వెంకటరత్నంగారు

అయ్యోరామా! ఏమిభాధ! ఏమి బాధ! భరింప లేను! భరింపలేను. దుస్తరము, దుస్తరము. మంట! మంట!! అయ్యోరామా! ఈ చేతులు కాఠిన్యపు శిలలుగా మారుచున్నవే! ఏమి యీ ఎరుపుదనము... యీవాపు...ఆ! ఆ!! ఎరుపాయిది?...ఎరుపే! హా! చూడలేను... ఈ ప్రవాహము. (మూర్ఛిల్లోంది) (తెలివోంది) వచ్చిందేమో, చూచిందేమో, పొక్కు న్నాయి. దైవమా! మాతాజీ!! రక్షింపవా!!! కరుణింపవా! దీనురాలను...లేక లేక అతి జాగరూకత యని చెప్పియిచ్చిన యీ చినిగినపీలిక. అదియే పదివే లనుకొన్నాను. అది నెత్తురుమరకలచే నిండిపోయింది. ఆమె చూచిందా... బాధలు...(ఏడ్చుచు) పెట్టును. (నేలపైబడును.) 'ఇవ్వకున్న యివ్వలేదు. యిస్తే యిలాగుచేస్తావా' అంటుంది. ఆ ధ్వని నా చెవులో ఝంకారము చేస్తున్నది. ఆమె క్షమించదు. దైవమా! మంట!! మంట!!! నిరాపరాధపక్షిని. ఎందుకు నన్నీలాగున ఏడ్పిస్తావు. ఏఏదౌర్జన్యములు చేసెనో, ఎన్ని పాపాలు చేసెనో. పూర్వజన్మములో దానికిఫలమా యిది? తండ్రియా... స్త్రీలోలుడు. ఆమె యెట్టు లన్న అటుల నడవక విధిలేదు. అనుకొంటే పాపము. నాతల్లీ......(ఏడ్చుచు) అమ్మా!...నాతల్లీ...... (వెక్కుతూ) నీవుండ నోచలేదు. తల్లిలేని నిర్భాగ్య రాలినిగాచేసి పరలోకానికేగితివే, తల్లీ. ఈమె పెట్టుచున్న బాధలు చూస్తున్నావో లేదో, చూచి పూరకుం టున్నావా? నీవే సజీవివైయున్న యీ రాగె నాకు లేకపోయేదిగా. తల్లీ! ఒక పండుగా పర్వమా! పండుగ సుఖమేమిటి. నాడు సర్వజనులు పిండివంట లతో భోజనముచేసి నూతనవస్త్రములు ధరిస్తారు. అట్టిది నోచలేను. పండుగలేకుంటే కొంతసుఖము. నాడు ప్రాణము తీసుకుందికూడా వీలుండదు. పసిపిల్లది మొదలు వృద్ధులవరకు తలలంటి నీళ్ళుపోత, వారు తినినకంచములు కడుగుట, ఎంగిళ్ళుఎత్తుట, 15 గిన్నె లకు తక్కువలేకుండా అంట్లు ఇవిఅన్నీ నావె. పండుగ పూటయని కడుపారతిండా? తలకు స్నానమా? తలకునూనా? ఇంత సౌభాగ్యముగా నున్న నాకు నూతనవస్త్రమొకటా. అయ్యో! జననీ! ఆమెపిల్ల లందరు తలలుదువ్వుకొని చామంతి సన్నజాజులు ముడుచుకొని హాయిగావుంటే; పసికూన నవుటచే కించిత్తు ఓర్చలేక పోయేదాన్ని. ఎప్పుడు వీధివెంగము చూచు సౌభాగ్యములేదుకదా! నా పెరటిపాల, నా గడ్డిపరుపు. నాగదే తెలిసినది...మంట! మంట!! నేను...కంట్లో రవంతైనా పుల్ల...పోయిందే, అనువు వారిని చూస్తే మొత్తబుద్దినట్లు 'కంట్లో పుల్లపోసి పిందేట' (యని యేడ్పు) దైవమా! నామనస్సాక్షిగా, నాహృదయపూర్వకముగా చెప్పకుంటున్నాను. మొరవిను. అది నాతప్పుకాదు. నేను కోరిచేయలేదు. పడిందో లేదో కాని ఏడ్పువినేటప్పటికి విచక్షణలేక నాచేతులమీద పడడం నిజమయింది. సలుపు! సలుపు!! తల్లీ! రావా!! కరుణలేదా! రక్షింపవా! దీన దయాళుడని బిరుదుపెట్టుకొన్నావు. కృష్ణా! ఈబాధ లన్నిటికన్నా నన్ను నీలో ఐక్యముచేసుకోవా! అయ్యోరామా! (అని ఏడుస్తూ మాలతి మూర్ఛ పోయింది.)

౨

"ఏమేవు! ఓసే! వెధవముండా, రంకుముండా, చచ్చుడిముండా, పలకవేమే? ఏంచేస్తున్నావు? నిన్ను తగలెయ్య. వెధవపీనుగా యిలాగురా. నీకు పొగరం హెచ్చింది. నీపని పట్టిస్తానుండు. నోరుపడిపోతోంది నీతో అరవలేక. రావేమే"

(మాలతి తుళ్లిపడి లేచి) "వస్తున్నానమ్మా (తనలో) ఎంతసేపై పిలుస్తున్నారో. మంచినిద్రపట్టేసింది. ఈరోజింక నాపనిపుండి."

"ఏంచేస్తున్నావు" (గద్గదస్వరముతో)

"..........." (వణకు.)

"మొద్దు మొహమా! చూడూ, వెధవ మొహము ఎలాగుందో, మాట్లడవేమే ?"

"............."

"ఇక నోటితో కాదు. కర్రతో అయితేనే" యని ఒకటి బెత్తముతో పిర్రమీద వేసింది సుబ్బలక్ష్మి.

"బాబోయి! నానోయి"

"నోరుముయ్యి! నోరుపెత్తే చూడు. (అని బెత్తము ఆడించుచూ) ఎవరైనా మందలించుతారనా? ఎవడొస్తాడో రమ్మను, నాదగ్గరకు. మొగాళ్లకు మొగుణ్ణి. మాట్లాడవేమి."

(బెక్కుతూ, దెబ్బ తడుముకుంటూ, రెండవదెబ్బ ఆపుకుంటూ) ఏ...మి...చేయు...ట...లే...ద...అ...అమ్మా ?

"అబద్ధమాడకు, చీలేస్తాను. పుప్పు మిరపకాయల కారంకూరుతాను వంకాయలో మెంతి మసాలా కూరినట్లు."

"..........."

"ఏమి..." (కళ్లెత్తింది.)

"లేదమ్మా! ఏమిటిచేయడం లేదమ్మా!"

"నీమంచి నా నోరంతా నొప్పియింది. అర్ధణా మిరియాలు దంచుకు. ఎవరిస్తారు."

"విన...బడ...లేదమ్మా" (బెక్కుతూ)

"చెముడా! నీకు? చెముడువదలకొట్టా? ఎంగిళ్లు ఎత్తి కాళ్లుపట్టడానికిరా! పోరమ్ము. (వెళ్లింది.)"

[సూర్యారావు ప్రవేశము.]

"ఏమమ్మా! అలాగున్నావు"

"..............."

"ఎందు కేడ్పు."

"..............."

"నిన్ను...ఎవరేమన్నారు."

"..............."

"ఆ నెత్తురు మరకలేమిటి."

"ఏడవకమ్మా! కళ్లుతుడుచుకో."

"..............."

"తుడుచుకోమ్మా! ఏడ్వకు!! నువ్వు...ఏడుస్తే నాకు ఏడ్పువస్తుంది. (అని కళ్లంట నీరుకారుస్తాడు. పిల్లని బుజ్జగించుతాడు. తండ్రిప్రాణము ఒకనాడు కాకపోతే ఒకనాడైనా దహించదా)"

"అవునా! ఓయి!"

"........."

"ఎక్కడున్నారు."

"ఊ .... (మెల్లగా యివతలకీవస్తాడు.)

"వంటింట్లోనా!"

"........."

"అక్కడేడ్పేది యిక్కడేడ్వకూడదూ" అంటూ (ఇతను వెళ్ళి వంటింట్లో కూర్చొన్నారు. దానిపని సహాయము చేస్తున్నారేమో) వంటింట్లోకి వెళ్లింది.

"మీ భోజనమయింది. నా దయింది. పిల్లల దయింది. ఇంక ఎందుకిక్కడ. ఆడవాళ్లలాగ వంటింట్లోను. పదవ రేమి."

"........."

"పదపదరూ."

"........." (రెండు అడుగులు వేసేడు.)

"ఏమి కళ్లు అలాగున్నాయి ?"

"........."

"చెప్పను."

"పట్టిదే."

"పట్టిదే అయితే యీలాగుండవు."

"........."

"ఈ ముండమంచె యిదంతాను. ఏమిటి చెప్పవే. ఏమిటిచేసేవు. ఆయనిని ఏమిటన్నావు. నీ మొహం తగలెయ్య ఏమి లేక...పోతే ఎందు కలాగుంటారు, చచ్చినదానితో మువ్వాచస్తే మాకు శని విరగడవును. ఆయనా సుఖపడును. నేనూ హాయిగావుందును."

"అదేమి చెయ్యలేదే! పాపమే! దానిని అనకే."

"పాప మేమిటి."

"దాని కేమి తెలియదే."

"అదా! ... రాతిగుండెది. పిల్లకంటిలో పుల్ల పోసింది. యిప్పటిదాకా నా ప్రాణాలు పుచ్చుకుంది, దీనిని తన్ని నా పాపము లేదు." (అని ఒక్కటిచ్చింది.)

"ఆ! ఆ!! కొట్టకమే! దానిని. చూడలేనే. పాపాత్మురాలా! అది పసలాటిందే. సవితిపిల్లా. నిన్ను పెండ్లాడం నాదితప్పు. అంతా నాతప్పే!"

"కొట్టక ... ఏమి చేసినా పాపములేదు. కసి తీరదు. నన్ను ... తప్పా. సరి. మీరు పెళ్లాడకపోతే నాకు పెళ్ళి కాదా పిల్లలు పుట్టరా. ఇప్పుడైనా అలా స్యము అవలేదు. మీపిల్లలు మీరుండండి. నేపోతా." (అని నడిచింది.)

"ఆ! పోకే! పోకే! ఎక్కడికే! విను!"

"........."

"జోనా! ఓవే! నీమాట వింటానే, ఎక్కడవుండమంటే అక్కడనే వుంటానే, పడుకోమంటే పడుకుంటాను, కూర్చోమంటే కూర్చుంటాను. నీ కాళ్లు పట్టారా. రావే! పోకే! నా కొంపతియ్యకే" (అని పైటచెంగు పట్టుకొన్నాడు.)

"వదలుతారా లేదా! నాఖర్మం నాది నీఖర్మం నీది."

"...వదలను...అలా అనకు...నిన్ను నమ్మేను.. ఏమిచేయమంటావు."

"వదులు...చీరకదా చిరిగిపోతుంది."

"వదలను."

"వదలవా" (అని పళ్లు పటపటకొరికి ఒకటిచ్చింది కాలితో.)

"తన్నుతే తన్ను వదలను. తన్నినా నాకు నొప్పి లేదు. దెబ్బతగలదు. వళ్లు బురదవదు."

"సిగ్గా! లజ్జా! మనిషి పుట్టుక పుట్టితేసరా?"

"చాలు. రా...గదిలోకి."

ఇద్దరు గదిలోకివెళ్లేరు.

3

"ఏమేవు...యిటురా."

"........."

"రావా."

"అవుసరమైతే మీ రేరండి."

"అంతేనా"

"నా అవుసరము కాదు."

"రావా"

"ఎందుకు పదేపదే పిలుస్తారు. నావంట్లో బాగు లేదు."

"ఏమి...ఏమిటివచ్చింది."

"........."

"చెప్పవు."

"ఎందుకు."

"నాతో చెప్పవా? పోనీ."

"నాబాధ తీర్చేవారా? ఆర్చేవారా?

"ఏమి బాధ"

"ఏమిబాధే"

"తీర్చుతారా?"

"వీలైతే."

"అయితే చెప్పను."

"చెప్పవా."

"తీర్చుతానంటే."

తీర్చుతాను. నీ పోరుపడలేను."

"అమనో పోను అంటున్నారు. అంత కష్టంగా వుందా?" (ముఖము తిప్పేసింది.)

"లేదే! నాపై ప్రతినగు. యిటు. యిటు"

"ఊ......"

"చెప్పవు."

"చెప్పెయ్యనా"

"కోపము రాదా."

"........"

"ఇంట్లోని ...చాలా చికాకుగావుంది, మీ అమ్మ యిఉంది. మీరు, నేను దెబ్బలాడుకోవడాలు. అందు కుపాయము చూచేను. తగిలేద్దాము."

"ఆ! తగిలివేయడమే!" (ఆశ్చర్యముతో)

"అంటే"

"నా కూతురిని...తగిలివేయడమే!"

"...కూతురేమిటి! పిల్లకూతుళ్లు అదికాదు."

"ఎక్కడికి పోతుందే. పాపము. పెళ్లయితే పోనీ అత్తవారింటికి వెళ్లడానికి."

"అదిగో! ఇక గుండలు. మీరు అదేవుండండి నే చెప్పినట్లు చేస్తానని యినా?" (తనలో) ఏమి బాధ వచ్చిపడ్డావురా బాబు. కూతురిని ఎలా వదిలేది. పసి కూననుంచి పెంచేను, పెద్దచేసేను. తల్లిలేనిబిడ్డ. ఎక్కడకిపోతుంది. చిన్నది. చదువురాదు. మాటలాచేత కావు. ఎలా బ్రతుకుతుంది. ఏ నిరాధారపక్షి ఆలయముతో జీవించునాయంటే వీలులేదు. నేనున్నాను. డబ్బు యివ్వాలి. దొంగతనముగా పంపడానికా వీల్లేదు. జీతము ఎంతవస్తుందో తెలుసు. 29 వ తారీకునుంచే జీతమేది అంటుంది. కానీ, తీసుకుందికి వీలు లేదు. నెలలోజులు వచ్చినట్లు కష్టపడడం నావంతు. డబ్బుదీసికొనుట దానివంతు. పోనీ డబ్బుమిగులు. కూతురు మిగులు అంటే — అనుకోకూడదు — ఏమన్నా వెళిపోతుంది. అదిపోయిందా చచ్చేను — కీచుకీచుమంటూ 3 నెలలపిల్ల, బామని ఏడుస్తూ యిద్దరు మొగాళ్లు, నెత్తవల ముక్కుతీసి, తలకాయలు దువ్వి, ముస్తాబుచేసి, బహిర్భూమికి వెళితే కడిగిఎత్తి. అబ్బా! యిది నావల్లకాదు — పిల్లతో అయిపోతుంది. కాస్త ఆయుత ఆఫీసుకైము. పుద్యోగము సున్నా... ఇంకోకసంగతి. పిల్లందరికి వండిపెట్టి, తినిపించి, చేతులు కడుక్కోవాలి. పరమ అసహ్యముయింది. ఎంగిళ్లెత్తాలి. ఇవన్నీ నావి. ముఖ్యమయింది. కోర్టులో ఇదివరకు తెలివిగలవాళ్లు — నాపైనే డిక్రీయిచ్చేరు. ఆ డిక్రీ దావా తెస్తే ఏమంటే, దానికి కోపమువచ్చి అది వెళిపోయినాసరే, నాకు కోపమువచ్చి నేను తగిలేసినాసరే, నేను దానికి నెలకి రు 10-0-0 భరణము యివ్వకోవాలి. దానికి నావల్లపుట్టిన పిల్లలందరిని నేనే పోషించుకోవాలిట — ... ఇదంతా కష్టముగావుంది. ఒక్కతెను వదులుకొంటే బాగుంటుంది వదలటానికి ప్రాణమువప్పదు. దీని బాధపడలేను. ఒక్కరైనా తీసుకువెళ్లదట. అస్తమానం సెలవుతైతే పుద్యోగం సున్నా. దానిని...పొమ్మ...ని...ఎలాగు చెప్పేది. మనుష్యుడవా దున్నపోతువా అంటారు అందరూ. నాబాధ ఎవడికి తెలుసు అసలు వదల్లేను. దీనిని...దానిని వదలలేను...ఏమిబాధ..."

"ఏమిటి! మాటరాదేమిటి! అవాళికం ఏమిటి."

"..............."

"ఏది నిశ్చయం?"

"..............."

"తనువా? మనువా?"

"..............."

"మీఖర్మం, నా తప్పులేదు. మాట్లాడకపోవడం చూస్తే, మౌనం అర్ధాంగీకారము అన్నట్లు మీకు కూతురే — యిష్టపడ్డాది. నేపోతా పిల్లలిదుగో పోతున్నా" (అని వీధిగుమ్మములోకి వెళ్లింది) (తనలో) బెదిరింపే! పోతుందేమిటి. యిన్నాళ్లూ నాతో కాపురముచేసి — అంటిగాని పిల్లలను వదలుతుందా. (తొంగిచూచి) నిజంగా పోతువుంది. ఎంత గడుసువారీ ముండో! (పైకి) అవునా!"

"నేను రాను. మీకు నాకు సంబంధము లేదు."

"రారా! అదే పోతుందిలే"

"పోతుందా"

"మరి ఏంచేస్తుంది. నీగురించి"

"మీా కిష్టము లేదా?"

"ఏం చెయ్యను."

"అయితే రాను. (నడచును)

"రా! తగిలేస్తున్నా?

"(యింటిలోకివచ్చి) వెళ్లండి. తగిలే యండి."

సూర్యారావు, మాలతిగదిలోకి వెళ్లుటకు కాళ్లు రావు. ఇంటినుండి తగిలివేయుడానికి ఇష్టంలేదు. పొమ్మని చెప్పలేదు. ఆగినప్పుడల్లా "పోతున్నా" నవే భూతము కేకలు చెవిలో రింగుమంటున్నాది. మాలతిగదిలోకి వెళ్ళేడు.

"బాబూ! ఏమి యీలాగువచ్చేరు."

...ఈ గదిలోకి ఎందుకువచ్చేరు. అమ్మగారు చూస్తే మీకు నాకు అవుతాయి."

"..............."(కళ్లంట నీళ్లు కారుతున్నాయి.)

"కళ్లనీళ్లు పెట్టకండి. అరిష్టము."

"అ...మ్మా...(వెక్కి వెక్కి ఏడ్చును.)

"..........." (మాలతికి కడుపులో గాభరాగావుంది. దుఃఖము పొర్లి పొర్లి వస్తుంది.)

".........."

"బా...బూ ..ఏమిటో కారణం"

"అ..." (ముఖము చేతులతో మూసుకొని)

"ఏమండోయి! ఏమిటిచేస్తున్నారు."

"వస్తున్నా!" (నడచును)

"వెళ్లిపోతానందా? వెళ్ళిందాలేదా"

".........."

"చెప్పేరా?"

"లే...దు...ఎలాగు...చెప్పేది."

"పోనీండి. బొమ్మలాటదాని ననుకొన్నారా? ఆడించుతున్నారు.?" (కళ్లు ఎఱ్ఱచేసింది)

"నువ్వు...చెప్పెయ్యి."

"నేనా..."

"...ఊ"

"సరే నాకే కదా తట్టు. కానీండి"(గదికి వెళ్లింది)

"ఓసే"

"అమ్మా"

"నీపని అవుసరంలేదు. నువ్వు మాయింట్లో వుండవద్దు వెళ్లిపో."

"................ అయ్యయ్యో! దైవమా! యీపాటి పూర్తైనా లేకుండా చేసేవా! నిరాపరాధపక్షిని, యిటుల చేయుట బాగే! పాపిష్ఠులకు, కష్టజీవులకు సుఖము లేనేలేదా. ఈపాటి పూర్తైనా లేకుండా చేసేవు...దైవమా! త్రోవలేదు, రక్షింపుము "కళ్లు చీకట్లుకమ్మేయి. భూమితిరుగుచుండెను. కళ్లునిండా నీరు గిఱ్ఱుమని తిరుగుతున్నాది మాలతికి.

"ఏమిటి చూస్తున్నావు?" (గద్గదస్వరముతో)

".........." (వణుకుతుంది.)

"పోవే!"

"అమ్మా!... ఏమితప్పు...చేసేనమ్మా! ఇంత శిక్షటమ్మా! తప్పు కాపాడవా. ఇకముందు తప్పులు చేయనమ్మా! అమ్మా!"

"నాకు తెలియదు ... మీా బాబుగారు పొమ్మన్నారు. పో! నీబాధ పడలేరు."

"నేను ... లేదు."

"ఏమిటి"

".........."(సూర్యారావు ముఖముతిప్పేడు)

"అమ్మా! ఏమిటి చేసేనమ్మా! కాపాడవా! ఎక్కడికిపోతాను. ఎవరున్నారు ... తలిదండ్రులు మీారే. అమ్మాశరణు" (అనిఏడుస్తూ సుబ్బలక్ష్మి కాళ్ళమీాద పడ్డది.)

"వెధవ బొల్లిఏడుపు లెందుకు. ఎవరువినరు! పో: (అని తన్నింది.)

"అమ్మా! తన్నినను సరే! యీడ్చినను సరే! నేను వెళ్లను. నాకు ... లేరు."

"అమ్మాయి.." (దెబ్బతలిగి నుదుటనుంచి నెత్తురు కారుచున్న గాయముపైకి దృష్టిపరచేడు సూర్యారావు.)

"ఊ..." (గుడ్లుతిప్పింది.)
"లేదే...నెత్తురు"...

"పాపము ... ఏమి — జాలి — మనపిల్ల లేచ్చినప్పుడు లేదు. యిదిఅంతా ... యింతే."

"........."

"పోతావా లేదే" (గుడ్లలుగిరవాటేసింది.)

"........."

"పోవా ? నీ పనివుంది. (గబగబవెళ్లి కఱ్ఱ తెచ్చింది.)

"........."

"ఏం ?..." (కఱ్ఱతాడించి)

"అమ్మా..." (అప్రకోంటుంది.)

"వెళ్ళు...వెళ్లు అవతలకి" (అని యిచ్చింది.)

"........." (ఏడుముకుంటుంది.)

"పోవా !" (పొత్తుపట్టకు యిడ్చేసింది అవతలకి.)

సూర్యారావు చెయ్యి పట్టుకోపోయేడు. ఏమి చెయ్యలేకపోయేడు. సుబ్బలక్ష్మిని బతిమాలింది. తండ్రికేసి చూచింది. దీనంగావున్నాడు. మాట్లాడ లేదు. తిగిలేసి గడియవెట్టింది.

"అమ్మా ! అమ్మా !! మరెప్పుడూ చెయ్యను. రక్షింపవా."

"పోతావా లేదా! దాచిపెట్టినట్లు అరుస్తున్నావు. చూచుకో" (అని పేడ కళాపిచల్లి తలుపువేసి వెళ్లి పోయింది కసితీరక.) సూర్యారావు నిశ్చేష్టుడయేడు.

"ఆహా! యిక ఏల యీజీవితము. తల్లా! చిన్నతన మప్పుడేపోయింది. తండ్రియూ బతికున్న లేని వారిలోజము. ఇటువంటి తండ్రియున్న ఎంతసౌఖ్యమో లేకున్నాఅంతే. వెదుకుదమన్న ఆవగింజంత జాలి లేదు. ఆమె నన వనిలేదు. "సవతి" యను అక్షరములే చేయును. అవే యింతమట్టుకు చేసినవి. ఎంత దుర్మార్గురాలైనను పాపమంటదట అనుకున్నవారిదట. ఆమెచేయునది కాదు. నే చేయించుకున్న దానను. విధి ఆహా ! దైవమా ! నీయొక్క శౌర్యసాహసములు, బుద్ధి చమత్కారములు, సుఖవంతులు, ధనవంతులు మీదకివెళ్లలేవు కాబోలు. నీకు బలముచాలదా ! నేనా దొరకేను. నేనుఏడిస్తే నీకు సరదావా? అంత సమ మేమో నీకు! ఏడుస్తే నీకు నవ్వు, ఆటపాటమూన్న. ఒకరికష్టము నీకష్టమేమో ఏదది...ఛీ! దేవుడిని నిందించవ మే! నేనెక్కడ దేవుడెక్కడ! మందభాగ్యురాలను. దైవమా ! ఇక్కడ పనిలేదు "అమ్మా ! సెలవు. ఇవే కదవారిచూపు, పల్కు. బాబుగారికి నా నమస్కారములు." అని కేకపెట్టి ఏదో గొనుగుకుంటూ, తనలో తాను నవ్వుకుంటూ, బట్టలు చింపుకుంటూ, మార్గమనక, ముళ్లనక తిన్నగా పోయింది మాలతి. ప్రపంచమే అగమ్యగోచర మనిపించింది. ప్రపంచములో తనకుతానే లేదనుకుంది. ప్రపంచములో తన్ను భరించేవారు లేదనుకుంది. తిన్నగా సముద్రముగట్టుదాటి తీరముచేరింది. కెరటాలువచ్చి తగులుతున్నాయి. నీరు చల్లగా తగులుతున్నది. తెలివిలేదు. కృంది తిన్నగాపోతున్నది. "తల్లీ ! రావా ! కాపాడవా ! నేనీబాధలు భరింపలేను. ఈ అవమానం భరించలేను. దిక్కులేనివాళ్లకు దిక్కు నీవే తల్లీ ! గంగాభవానీ ! యిదిగో నీపుత్రిక. కాపాడించుకో" (అని రెండుచేతులెత్తి నమస్కరించింది.) పెద్దకెరటమువచ్చింది.

మరునాడు దండోరా. ఎవరో బాలిక, సుమారు 12 సం॥ చింపిరిజుత్తు, బంగారుచాయగల శరీరముగు పిల్ల శవము సముద్రతీరమున దొరికింది. సంబంధీకులు వచ్చి ఠాణావద్ద 7 గం॥ లోగా కనబడవలెను."

ఇట్లు,
సబ్ ఇన్‌స్పెక్టరు.

ఎవరు రాలేదు. 9, 10 అయింది. అనాధప్రేతం గవర్నమెంటువారే దహనంచేశారు. ఎవరో ! తెలుసుకో !!

భారత సతీమతల్లులారా ! సవతియని పేపము పెట్టి యిట్టి దుండగము లాచరించి, స్త్రీజాతి కంతకు కళంకము తేకుందురుగాక !